

Dit is niet rechtvaardig

12 rechtszaken die Nederland bezighielden – Aisha Dutrieux

Iedereen heeft een mening over de grote rechtszaken. Aisha Dutrieux werkte zestien jaar in de rechtspraak, waaronder als rechter en raadsheer, en kent zulke zaken van binnenuit. In dit boek bespreekt ze twaalf zaken uit het nieuws vanuit die ervaring: hoe het er in de rechtszaal en de raadkamer aan toegaat, en waarom een uitspraak soms zo anders uitvalt dan het publiek verwacht. Juridische haarkloverij slaat ze over.

Spectrum, oktober 2026, 248 bladzijden, ISBN 978 90 00 40488 9. Elk hoofdstuk staat op zichzelf, telt tien tot vijftien bladzijden en is in één les te lezen.

Het bezoek

Aisha vertelt hoe het is om rechter te zijn: hoe je rechter wordt, wat er in de raadkamer gebeurt en waarom zij ermee stopte. Daarna neemt ze één of twee zaken uit het boek door met de klas en beantwoordt ze vragen. Welke zaken dat zijn, bepaalt de docent in overleg met haar; hieronder staan vier zaken die goed aansluiten bij maatschappijleer, filosofie en Nederlands. Een lesuur of een blokuur, voor één klas of een cluster.

Vooraf: de verjaardagstest

Het boek begint bij wat mensen op verjaardagen en in de kroeg over rechtszaken beweren, en hoe vaak dat de plank mislaat. Daar begint de les ook. Kies één hoofdstuk voor de hele klas, liefst een van de vier hieronder; het gesprek loopt beter als iedereen dezelfde zaak kent.

1. Vóór het lezen schrijven de leerlingen in drie zinnen op wat ze van de zaak weten: wat er gebeurde, wat de rechter besliste, en of dat terecht was. Niets opzoeken; het gaat om wat ze denken te weten.
2. Daarna lezen ze het hoofdstuk, thuis of in de les.
3. Dan leggen ze hun drie zinnen ernaast: wat klopte niet, en waar kwam die indruk vandaan? Het nieuws, sociale media, gesprekken thuis, een gevoel? Kort nabespreken. Verzamel de misvattingen die het vaakst voorkomen en geef ze vooraf door aan Aisha; ze begint het bezoek daar graag mee.
4. Laat tot slot ieder één vraag voor Aisha opschrijven. Over de zaak, over het vak, over de vraag of ze weleens spijt had van een vonnis. Ze pakt er een paar uit.

Vier zaken die passen bij de lesstof

De klimaatzaak Urgenda (hoofdstuk 2). Burgers vroegen de rechter om de overheid aan haar eigen beloften te houden, en de rechter deed dat. Bij de scheiding der machten: mag een rechter de regering vertellen wat ze moet doen? Waar houdt rechtspreken op en begint politiek?

Het proces tegen Geert Wilders (hoofdstuk 3). De lijn tussen vrijheid van meningsuiting en discriminatie. Bij grondrechten: waar ligt die lijn volgens de leerlingen zelf? En wat gebeurt er met het gezag van de rechter als een politicus dat openlijk in twijfel trekt?

De toeslagenaffaire (hoofdstuk 7). Niet één, maar alle drie de staatsmachten faalden. Bij de rechtsstaat: wat verwachten de leerlingen van een rechter die de wet toepast terwijl de uitkomst onrechtvaardig voelt? Had die rechter anders moeten oordelen, en op grond waarvan?

De tramaanslag in Utrecht (hoofdstuk 10). Wanneer is geweld terrorisme, en waarom maakt dat juridisch uit? Bij strafrecht: wat verandert er aan de zaak als het woord terrorisme valt, en maakt dat voor de nabestaanden verschil?

Voor wie meer tijd heeft: de raadkamer

De leerlingen lezen het hoofdstuk tot het moment waarop de rechter moet beslissen. Groepjes van drie vormen een raadkamer: ze moeten het samen eens worden over de uitkomst en die in drie zinnen motiveren. Geen meerderheid; ze moeten eruit komen. Daarna lezen ze het slot en vergelijken ze hun uitkomst met de echte. Wist de rechter iets wat zij niet wisten, woog hij iets anders, of mocht hij iets niet wat zij wel deden? Dit werkt bij drie hoofdstukken, omdat daar de uitkomst pas laat wordt verteld:

Wilders (hoofdstuk 3): lezen tot en met de eis van het OM, een geldboete van vijfduizend euro. Te beslissen: is het groepsbelediging, is het aanzetten tot discriminatie, en welke straf past daarbij?

De tramaanslag (hoofdstuk 10): lezen tot de zin "Maar was het ook echt terreur?" De eis van het OM staat pas bij het vonnis; geef die zelf: levenslang. Te beslissen: was er een terroristisch oogmerk, en past levenslang bij een verminderd toerekeningsvatbare dader?

Ruinerwold (hoofdstuk 11): lezen tot en met de uitleg over medeplegen en medeplichtigheid, na de eis van vier jaar tegen Josef B. Te beslissen: is dit vrijheidsberoving als de deur niet op slot zit, en was Josef B. medepleger of medeplichtige?

Na het bezoek: schrijfpdracht

De leerlingen kiezen een rechtszaak uit het nieuws van de afgelopen maanden, niet uit het boek. Ze zoeken op wat de rechter besliste en waarom (op rechtspraak.nl staan de uitspraken) en schrijven daarover een column van driehonderd woorden, met als titel "Dit is niet rechtvaardig" of "Dit is wél rechtvaardig". Eén voorwaarde: de uitleg van de rechter moet er eerlijk in staan, ook als de leerling het er niet mee eens is. Past bij Nederlands (betogen) en bij maatschappijleer.

Over de schrijver

Aisha Dutrieux nam in 2023 ontslag uit de rechtspraak om te gaan schrijven. Ze schrijft romans, kinderboeken en columns voor onder meer de Volkskrant, en geeft schrijfles aan volwassenen en kinderen.

Een bezoek boek je via De Schrijverscentrale. Meer over Aisha: aishadutrieux.nl.